

Forskellige Meddelelser.

Arbejdernes Kaar nu og for 50 Aar siden.

For et Par Aar siden holdt Robert Giffen i det londonske Statistiske Selskab et Foredrag over Fremgangen i de arbejdende Klassers Kaar i det sidste halve Aarhundrede. Foredraget vakte overordentlig Opmærksomhed, men mødte ogsaa endel Modsigelse. Han havde i sit Foredrag gjort gældende: at Arbejderne i Storbritannien nu faar en Pengeløn, der er 50—100 pCt. større end den, de fik for 50 Aar siden; at deres Arbejdstid samtidigt er blevet formindsket med 20 pCt.; at de vigtigste af deres Forbrugsartikler (med Undtagelse af Kød og Husleje) nu er billigere (eller i alt Fald ikke dyrere) end dengang; at Dødelighedens Aftagen, det forøgede Forbrug pr. Hoved af Artikler som The, Sukker osv., Fremgangen i Undervisningsvæsenet, Aftagningen af Forbrydelser og Fattigdom, Forøgelsen af Sparekasseindskud o. lign. tyder paa, at de store Massers Kaar nu er langt bedre end da; og at Kapitalen og Kapitaludbyttet ikke er voxet nær saa stærkt som Arbejdernes Indtægt. Disse overordentligt smukt udseende Resultater blev Genstand for endel Modsigelse, og den berømte Statistiker har da anset det for heldigt endnu en Gang at prøve dem. I Marts-Heftet af »Journal of the Statistical Society«, 1886, findes hans fornyede, meget interessante Undersøgelser angaaende de arbejdende Klassers økonomiske Fremgang i det sidste halve Aarhundrede.

Forskellige Meddelelser.

Arbejdernes Kaar nu og for 50 Aar siden.

For et Par Aar siden holdt Robert Giffen i det londonske Statistiske Selskab et Foredrag over Fremgangen i de arbejdende Klassers Kaar i det sidste halve Aarhundrede. Foredraget vakte overordentlig Opmærksomhed, men mødte ogsaa endel Modsigelse. Han havde i sit Foredrag gjort gældende: at Arbejderne i Storbritannien nu faar en Pengeløn, der er 50—100 pCt. større end den, de fik for 50 Aar siden; at deres Arbejdstid samtidigt er blevet formindsket med 20 pCt.; at de vigtigste af deres Forbrugsartikler (med Undtagelse af Kød og Husleje) nu er billigere (eller i alt Fald ikke dyrere) end dengang; at Dødelighedens Aftagen, det forøgede Forbrug pr. Hoved af Artikler som The, Sukker osv., Fremgangen i Undervisningsvæsenet, Aftagningen af Forbrydelser og Fattigdom, Forøgelsen af Sparekasseindskud o. lign. tyder paa, at de store Massers Kaar nu er langt bedre end da; og at Kapitalen og Kapitaludbyttet ikke er voxet nær saa stærkt som Arbejdernes Indtægt. Disse overordentligt smukt udseende Resultater blev Genstand for endel Modsigelse, og den berømte Statistiker har da anset det for heldigt endnu en Gang at prøve dem. I Marts-Heftet af »Journal of the Statistical Society«, 1886, findes hans fornyede, meget interessante Undersøgelser angaaende de arbejdende Klassers økonomiske Fremgang i det sidste halve Aarhundrede.

Han mener ved sine Undersøgelser at have slaaet fast:

Det er ikke overdrevent, tværtimod det er for knapt beregnet, naar man anslaaer den gennemsnitlige Stigning af Arbejdslønnen i det sidste halve Aarhundrede til 50—100 pCt. — De slettest stillede Arbejders Pengeløn er gennemgaaende bleven forbedret med 60, 70, 100 (eller endnu flere) pCt. — Det lader sig godtgøre, at Fremgangen i Arbejdernes Kaar ikke er noget for Storbritannien Ejendommeligt, men ogsaa ses i andre Lande (Frankrig, Tyskland m. fl. Lande). — For 50 Aar siden kunde man antage, at de arbejdende Masser i Storbritannien, ialt 9 Millioner, tilsammen tjente 171 Millioner Pd. Sterl. aarlig, eller 19 Pd. Sterl. pr. Hoved; — nu derimod, da deres Tal er voxet til 13 Millioner, tjener de 550 Mill. Pd. Sterl., eller 42 Pd. Sterl. pr. Hoved, en Fremgang paa adskilligt mere end 100 pCt. — Kapitalens Udbytte er steget fra 190 til 400 Mill. Pd. Sterl. (omtrent 100 pCt.); Udbyttet af Arbejde i de højere Klasser og i Middelklassen fra 154 til 320 Mill. (omtrent 100 pCt.); men den Indkomst, som de Arbejdere, der arbejder med Haanden, opkræver, er stegen fra 171 til 550 Mill., eller mere end 200 pCt.

»Hvad der i de sidste 50 Aar er vederfares de arbejdende Klasser, er i det Hele ikke saa meget, hvad passende kan kaldes en Forbedring, men snarere en Revolution af den mærkeligste Art. De ny Muligheder, der ligger i de Forandringer, som i 50 Aar i Stedet for Millioner af Mennesker, som bestandigt var paa Hungersdødens Rand, og som led usigelige Savn, har sat ny Millioner af Haandværkere og godt betalte Arbejdere, — burde vække Menneskenes og Statsmænds Forhaabninger. Fra at have været en haab- og fremtidsløs Klasse, er Arbejderne naaede ind i en Stilling, hvorfra de kan rykke frem næsten til hvilken-sombelt Grad af Civilisation. De har deres Skæbne i deres egne Hænder.«

Under den Diskussion, der i det londonske Statistiske Selskab udspandt sig om Mr. Giffens Foredrag, anførtes

bl. a., at af særlig Interesse vilde det være at se Bevægelserne i Arbejdslønnen, f. Ex. fra Femaar til Femaar. Rigtigheden i den Bemærkning kunde Mr. G. naturligvis ikke bestride; men han, svarede han, havde ikke Tid til at optage saa detaillerede Undersøgelser; han havde maattet indskrænke sine Undersøgelser til kun at gælde det halve Aarhundredes første og sidste Aar, trods det Misvisende, der kunde komme frem ved blot at holde sig til to (maaske ikke normale) Aar og springe alle de mellemliggende over. — Forøvrigt gik de fleste Indvendinger ud paa, at Mr. Giffen havde malet med altfor straalende Farver; man benægtede ikke, at der havde fundet Fremgang Sted, men man betvivlede, at dens Omfang var saa stort som hævdet af Mr. G. Man henpegede bl. a. til, at Mr. G. havde undladt at medregne visse Fordele (Naturalydelser), som Arbejderne for 50 Aar siden almindeligt havde, nu derimod ikke. Omvendt havde Mr. G. ikke taget i Betragtning, at der for Nutidens Arbejdere er voxet en Mængde Udgifter frem, som Fortidens Arbejdere havde været fri for. Balancen vilde saaledes, retteligt opgjort, ikke stille sig nær saa gunstig for Nutiden, som forment af Mr. G. Imidlertid kan Mr. G. altid henvise til det store Stof, han har bearbejdet, medens Opponenterne naturligvis ikke havde noget lignende parat.

Lad os imidlertid gaa ud fra, at Mr. Giffens Resultater, — som Diskussionen i alt Fald kun har røkket noget ved, ikke omstyrtet — i Hovedsagen og nogenlunde stemmer med Virkeligheden. Saa opstaar Spørgsmaalet: hvorledes er denne Fremgang for Arbejderne kommen i Stand? Dette Spørgsmaal, som dog har sin Interesse, lod Diskussionen ligge.

Man kan sige: Dette Aarhundredes store Fremskridt paa Teknikens Omraade og i Gennemførelsen af en forstandig Nationaløkonomi (den fri Konkurrence!) har haft en ganske overordenlig Stigning af Produktionen til Følge. Vel er Befolkningen voxet stærkt; men Produktionen er voxet efter et endnu langt stærkere Forhold, og der

er forsaavidt Mulighed for, at hvert enkelt Individ nu kan faa mere end tidligere. Mulighed, tilvisse; men Virkeligheden afhænger ikke blot af Produktionen, men ogsaa af Fordelingen. Nu siger Mr. Giffen os imidlertid, at Virkeligheden netop er, saaledes som vi kunde ønske den. Han gør gældende, at den store Fremgang ikke udelukkende er paa Kapitalisternes Side; at den tværtimod for Størstedelen er paa Arbejdernes Side: Arbejderne har ikke blot ligesom Kapitalisterne haft Fremgang, men de har endog haft mere Fremgang. Hvis vi akcepterer dette Resultat, saa maa vi spørge om, hvorledes det er kommet frem. Naar de rige Kapitalister og Driftsherrer for 50 Aar siden aflagde deres Arbejdere saa elendigt, at Millioner af disse »bestandigt befandt sig paa Hungersdødens Rand«, hvorfor er de da nu blevne saa rundhaandede? At Haardhertethed og raa Egoisme for 50 Aar siden skulde have været mere udbredt end nu i Kapitalistklassen, er i og for sig en urimelig Antagelse. Og selv om vi antager, at Almenaad og Interessen for de Laverestillede var taget til, saa er det jo dog en bekendt Sag, at netop Nutidens skarpe Konkurrenceforhold ofte gør det umuligt for Driftsherrerne i Lønningsspørgsmaalet at følge de filantropiske Tilbøjeligheder, de maatte have. Nej, Forbedringen af Arbejdernes Kaar skyldes noget andet end Kapitalisternes Filantropi. R. Giffen siger med Hensyn til Fremtiden: »the working men have the game in their own hands.« Men denne Bemærkning holder ogsaa Stik for Fortidens Vedkommende. Arbejderne ikke blot er, men ogsaa har været »deres egen Lykkes Smed.« De har sig selv at takke for, hvad de har opnaaet. Først i de sidste 50 Aar har deres Associationer opnaaet nogen Betydning; tidligere stod Arbejderne isolerede, alene hver for sig, og var derfor ofte redningsløst prisgivne for Kapitalisterne. Uden de Associationer, der nu samler Arbejderne, vilde den uhyre Stigning af Produktionen, der skyldes tekniske og økonomiske Forbedringer, være gaaet Arbejdernes Næse forbi. Arbejder-Associationerne har, naturligvis indenfor visse Grænser,

Æren af, at en stor Del af Produktionsstigningen er kommen Arbejderne til Gode. Vil man ikke indrømme dette, maa man paavise en anden Grund til, at Arbejderne har vundet »mere end Kapitalisterne«. En saadan anden Grund er endnu ikke bleven paavist. Mod Arbejderassociationerne kan man naturligvis indvende, at de i mange enkelte Tilfælde har paafort deres Medlemmer store Tab. »Det er det, man ser.« Man ser, at de har arrangeret Striker, som, uden at føre til Sejr for Arbejderne, har kostet Hundredetusinder af Kroner og givet Tusinder af tidligere velstillede Arbejderfamiljer et økonomisk Knæk. Man ser, at de har arrangeret andre Striker, der vel er blevene sejrrigt gennemkæmpede, men som har kostet saa meget, at de Arbejdere, der deltog i dem, i Virkeligheden, naar Tab og Vinding retteligt opgøres, intet har vundet ved dem. Man ser, at de ogsaa udenfor Strikerne paalægger deres Medlemmer meget generende Baand, »tyraniserer« dem, som man kalder det. Alt Sligt ser man, fordi det fremtræder i bestemt paaviselige Tilfælde og umiddelbart, lige ved Haanden. Men der er ogsaa noget, »som man ikke ser«. Det er alle de Virkninger, som ligger lidt længere borte, alt det, der bestaar i en Forandring af den almindelige Tilstand, en Forbedring af Tilstanden for andre Arbejdere end dem, der i Øjeblikket bidrager til Associationerne, en Forbedring af Betingelserne for de kommende Arbejdere, en Forbedring af Konjunkturerne for Arbejderne i Almindelighed. »Man ser det ikke«, undertiden fordi man ikke kan se, hvad man ikke netop selv har lige ved Haanden, og undertiden ogsaa, fordi man — ikke holder af at se det; for det uskønne Syn lukker Øjet sig gerne. Nu kommer R. Giffen og fortæller os, omend vel med nogen Overdrivelse, hvor store Forandringerne i et halvt Aarhundrede i Almindelighed har været. Robert Giffen! Englands berømteste Statistiker og den højtstaaende Embedsmand har her, naturligvis uden at tilsigte det, givet Arbejderassociationerne et Testimonium af en Vægt og en Værdi, som de ikke kunde ønske sig solidere. Og hvilke

Arbejdersociationer? Vel at mærke: af de fæle! De, der paa Dansk kaldes Fagforeninger. Ikke de pæne »Arbejderforeninger«, der hedder »Arbejder«-Foreninger i Følge Reglen »lucus a non lucendo«.

Der har igennem vort Aarhundrede gaaet baade en individualistisk og en socialistisk Bevægelse. Den første skaffede den fri Konkurrences Princip op i Højsædet. Og vi skylder den fri Konkurrence umaadeligt: i Forening med de tekniske Opfindelser har den, som anført, fremskaffet tidligere ukendte Rigdomme. Men saa rejste Socialismen sig, pegede paa Individualismens Ensidighed, og formaaede ved mange Lejligheder at give Lovgivningen og Ledelsen af de offentlige Anliggender sit Præg. Den, der nægter det, den, der paastaar, at Socialismen intet har gennemført, at den kun har præsteret en god Kritik, kun har vakt Misfornøjelse, Utilfredshed, uopfyldte og uopfyldelige Forhaabninger, er enten en Ignorant eller skriver mod bedre Vidende. Men paa et andet Omraade ryddede Individualismen Grunden for Socialismen: de individualistisk-sindede Lovgivere fjernede tidligere bestaaende Forbud mod Arbejder-Koalitioner. Og socialistisksindede Arbejdere benyttede sig i rigt Omfang af den Frihed, individualistisk-sindede Mænd havde skaffet dem. En Masse af Arbejder-associationer voxede op, først i England, saa i andre Lande, først smaa og tilbageholdende, siden store og respektindgydende. Saa respektindgydende, at alene Associationens Existens i mange Tilfælde forslog til at blødgøre Driftsherrens Sind. Man komme nu ikke mere og sige, at Socialismen og de af de slemme Socialister ledede Foreninger ikke har udrettet noget for Arbejderne. Robert Giffen vil med al den Avtoritet, han raader over, raabe: af den 100 pCt.s Lønningsforhøjelse, af den 20 pCt.s Forkortelse af Arbejdstiden falder i alt Fald en Broderpart paa Arbejder-associationerne. »The workingmen have the game in their own hands.«

A. P.-St.